

Frem fra glemselen

(Harstad):
Med *Glemt* har
Simone Grøtte med
team laget en presis
og sterk forestilling
om krigen, preget av
intens lytting og
bevegende historier.

Glemt

Konsept, regi og koreografi: Simone Grøtte
Komponist: Herman Rundberg
Scenografi: Mari Lotherington
Lysdesign: Tor Ditlevsen
Maske: Ole Elias Høve
Kostymedesign: Caroline Evju og Else Ciljan
Jakobsen. Harstad Kulturhus, 24. juni.

Billedtekst

s. 63 *Glemt* av Simone Grøtte. Festspillene i Nord-Norge
2017. Foto: Mariell Amelie Lind Hansen

Det er helt fullt, og dørgende stille, like før forestillingsstart til *Glemt* i blackboxen på Harstad Kulturhus. Det vil si, *helt* stille er det ikke. Et lydlandskap med dype basstøner og strykere med et lett elektronikapreg strømmer ut av høytalerne, og skjærper sansene i halvmørket. Oppmerksomheten rettes mot de fem danserne i rommet, som beveger seg søkende, med øyne som skuer forbi tilskuerne som omkranser dem på tre sider, mot noe utenfor dem selv og horisonten.

Glemt er en forestilling om krigen i vår nære fortid – ikke historiene om «gutta på skauen» og annet som skjedde i sør, men fortellinger om hva som skjedde med mennesker i Nord-Norge, helt vanlige folk som har medrivende historier de færreste er kjent med. Fortellerstemmene tilhører bestefaren til Simone Grøtte og andre i hans generasjon, som forteller om hva de husker fra tvangsevakueringen, flukten og krigsårene.

Presist sammenvevd

Lyddopptak av intervjuer danner et bærende narrativ, med fragmenter av minner som sammenvevd med dansen og musikken får en ekstra kraft. Vekslingen skaper en intens lytteeffekt, hvor ordene virker som de eksisterer like mye gjennom og på grunn av dansen, som at dansen gir ordene en tid, et rom og et sted der de kan ytres og lyttes til. Avdempede, jordlige farger og asymmetriske, elegante snitt preger kostymene og leder samtidig tankene til krigsårene hvor man måtte sy ting av det man hadde for hånden.

Tvangsevakueringen var full av oppbrudd, men også av liv som fortsatte midt i unntakstilstanden; de som vasket huset før de dro, og som så det stå i lysende flammer på tent av tyskerne kun kort tid senere. En kvinne som fødte på flukt, i nærheten av Karasjok – hvor det heldigvis var en jordmor i nærheten. Foreldre som aldri lot barna føle på frykten. Mødre som ikke lot seg knekke, aldri gråt, som var tilstede for barna. Livet som gikk videre, midt under krigen.

Forsøk på å skape normalitet i en krigssituasjon speiles av utvalgte hverdagsobjekter, deriblant en kaffeboks og en dunpute, går igjen i ulike koreografier. I en av de sterkeste scenene beveger danserne seg tett sammen midt i rommet, krøket i ryggen med blikket ned, før de gradvis vokser seg oppover til rakere holdninger. Bevegelsen bryter stillheten og gjør forbindelsen mellom generasjonene og mellom dansere, publikum og fortellerstemmer tettere. Det er rett og slett vanskelig å ikke være berørt.

Fortidens relevans

En av stemmene (Grøttes bestefar) knytter sammen begynnelse og slutt med følgende spørsmål: «Fortid er fortid. Hva skal vi egentlig med den?» Det besvares på mange måter av styrken i fortellingene, små glimt av levende fortid som viser hvor mye vi har å lære fra dem som gjennomlevde tvangsevakuering, bombeangrep og livstruende situasjoner.

Det er samtidig fristende å trekke en parallell til hendelser i nåtiden, hvordan mennesker også i dag må flykte i hundretusener med bare det man kan bære med seg. Det ligger også i vår nære fortid, og konseptet har paralleller til dokumentarteater som Pia Maria Rolls *Nå løper vi!*, hvor barndommens minner fra flukt og den forsøksvise normaliteten også er sterkt tilstede, sammen med den smittende overbevisningen om at det som har skjedd for noen tiår siden er viktig for livene våre i dag.

Mer enn dansen

Det må også sies at *helt glemt* er denne historien ikke: tvangsevakueringen har vært lite kjent blant folk flest, men det er en økende interesse for den også blant de yngre generasjonene. UIT – Norges Arktiske Universitet driver nå utstrakt forskning på krigen i nord. I fjor ble det utgitt en bok om de lite anerkjente grenselosene i markasamiske områder, mens Gjenreisingsmuseet i Hammerfest snart fyller 20 år. Under Festspillene Harstad benytter avisa Nordlys premieren til *Glemt* som bakteppe for å arrangere en paneldebatt om den glemte krigen, med Grøtte i panelet.

Det gjør ikke Grøttes prosjekt mindre relevant: snarere tvert imot. I hennes verk får menneskene plass, og ved å trekke frem hva de har gjennomlevd, insisterer hun på at det ikke holder å bare kjenne til krigshistorien – vi må også kunne forstå hvordan den former og former menneskene og deres erfaringer.

Med sitt lavmælt insisterende og samtidig storslagne formspråk, er *Glemt* et solid bidrag både til kunstfeltet og til vår kollektive historiekunnskap. Som danseforestilling viser den at dansen kan rendyrke sitt format samtidig som den kommuniserer til et bredt publikum med ulik livserfaring. Dermed er det bare å håpe at *Glemt* får en turnéperiode også utenfor Nord-Norge, slik at den kan gjøre både seg selv og historien enda mer gjeldene.

